

El Partit Carlista celebra el seu 49è Congrés Federal els dies 4, 5 i 6 d'octubre a Pamplona. Els carlistes 'progressistes' refermaran en aquest fòrum la seua vocació federalista i posaran les bases per intentar partir de zero, tot i els seus 163 anys d'història.

Sota el pes de la història

"Un partit que ha durat 163 anys és, en certa manera, feble". Ho diu Xavier Carbonell, de l'executiva del Partit Carlí de Catalunya. La paradoxa és inevitable. L'actual carlisme "progressista" es mou en una esquizofrènia motivada per les múltiples personalitats que el moviment ha tingut des de l'any 1833 en què va nàixer. Aleshores, ja es donà el símptoma de l'escissió: mentre que uns s'aixecaven per qüestions legitimistes i ultrareligioses, d'altres ho feien per motius més propers, com els furs o la desamortització de les terres. El mateix actual secretari del Partit Carlí d'Euskal Herria, José Ángel Pérez, així ho reconeix: "En realitat la llei sàlica no afectava Navarra. Així que a nosaltres no ens afectava la qüestió dinàstica. Però Zumalacárregui, que era un militar molt llest, va avisar que perdíem els furs i tots s'aixecaren".

Aquesta escissió es va anar agreujant al llarg del segle XIX i sobretot en el nostre territori, on les guerres carlines se succeïren com una llarga guerra civil i els petits períodes d'entreguerres no eren de pau gràcies als trabucaires, partides de bandolers formades per carlins que poblaven el camp català. La qüestió dinàstica era cada vegada menys important i el foralisme i la situació del camp eren les causes més fortes.

Després vindria el suport a l'ai-

xecament militar de 1936 i la posterior "traïció" de Franco. Novament el carlisme s'escindiria en l'extrema dreta, que continuaria al costat del dictador, i l'esquerra,

Carlos María Isidro de Borbón. Va ser el primer pretendent del carlisme.

que seria perseguida fins després de la mort de Franco: cal recordar els fets de Montejurra (vegeu quadre de la pàg. 50) i que el Partit Carlí no fou legalitzat fins després de les primeres eleccions democràtiques.

Rejuvenir el partit. "La història és massa pesada per veure el futur i incorporar gent jove", diu

Carbonell. Certament, el currículum del carlisme és tot un món d'històries tan pesant com el que Atlas suportava sobre les seues espatlles.

Aquest 49è congrés que els carlistes celebraran els dies 4, 5 i 6 d'aquest mes a Pamplona és un pas més en el seu intent de donar vida al projecte de futur que plantegen: es tracta de consolidar el federalisme i plantejar-se com explicar què signifiquen per a ells socialisme i autogestió.

Tot i el problema de l'herència històrica, els dirigents carlins esperen donar una imatge positiva "amb un partit molt net, sense una pesseta". El carlisme es vol deslliurar també d'una imatge de victimisme que s'ha conreat des que el 1976 moriren dos militants en la concentració que anualment celebren a Montejurra, a mans d'un grup de feixistes encapçalat pel líder de la branca tradicionalista, Don Sixto. Al mateix temps, i malgrat ser les seues víctimes, el carlisme progressista ha de lluitar constantment per no ser identificat amb els tradicionalistes, que formen part de l'extrema dreta i es presenten encara a les eleccions en algunes circumscripcions, com Barcelona, sota el nom de Comunió Tradicionalista Carlista.

L'organització dels carlins d'esquerres al nostre país és molt desigual. En el seu intent de federalització, només el Partit Carlista del País Valencià (PCPV) ha

pies personalitats que ha tingut al llarg dels segles

Dalt, festí de Cabrera i els generals carlins, després de conquerir Burjassot. Baix, a l'esquerra, imatge de Berga el 1840, ocupada pels carlins. A la dreta, el general Ramon Cabrera, sobre qui Joan Fuster escrigué en el seu dietari (vegeu p. 53).

progressat realment. Aquest és l'únic que ha aprovat els seus estatuts i està registrat com a partit diferenciat. El Partit Carlí de Catalunya no s'ha "legalitzat" encara, tot i que els seus impulsors anuncien que ho faran abans d'acabar aquest any. A les Balears, els carlins estan menys organitzats.

El nombre d'afiliats i el de simpatitzants és baix en tots els llocs. La militància és un fet molt reduït que alguns líders del mateix partit deixen en segon lloc en les seues prioritats. El mateix Xavier Carbonell, del Partit Carlí de Catalunya, reconeix que la seua voluntat, ara per ara, és convertir-se "en un grup de pressió o, si més no, d'opinió". El cas és que el nombre d'afiliats és molt baix i el de simpatitzants és de difícil càlcul. Com a xifra indicativa, els carlins

catalans utilitzen el tiratge del seu full informatiu *Avancem!*, que és de 2.800 exemplars. Els valencians, que estan organitzats al voltant d'un partit constituït, compten poc més de 400 militants.

Genètica carlina. La militància

en el carlisme és sovint una herència familiar, quasi genètica. És el cas d'Hèctor Mir, dels carlins catalans, qui va començar a tenir contactes amb el carlisme per la seua afeció a la història, disciplina que encara estudia, i una vegada dins va descobrir que tenia

El carlisme 'progressista' ha de lluitar constantment per no ser identificat amb els tradicionalistes d'extrema dreta.

ARXIU

LES BRANQUES CARLINES

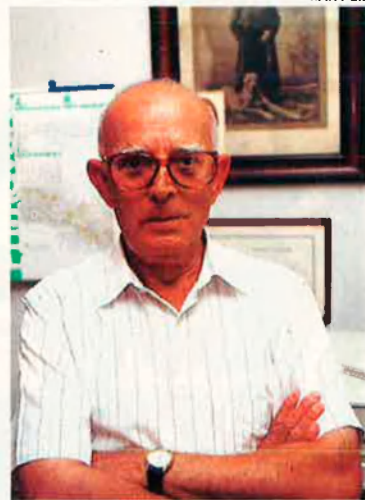
De Carles V a Montejurra

Al carlisme li dona nom l'infant Carles Maria Isidre de Borbó, que pretengué la corona d'Espanya sota el nom de Carles V. Quan encara regnava Ferran VII, concretament el 1823, l'infant començà a agrupar entorn seu els elements absolutistes més radicals, els anomenats apostòlics, que criticaven la "moderació" practicada per Ferran VII durant el Trienni Liberal. A la mort d'aquest monarca Carles Maria Isidre no reconegué els drets d'Isabel II a regnar i s'intitulà rei el primer d'octubre de 1833, ara fa 163 anys. L'infant i els seus seguidors defensaven que la llei sàlica, signada per Felip V el 1713, no permetia les dones ocupar el tron. Aquesta llei havia estat derogada per les corts de 1789 i per Carles IV, però l'acord mai no fou publicat. Ferran VII, que no tenia descendència masculina, va publicar una pragmàtica el 1830 que promulgava l'acord de 1789 de derogació de la llei sàlica, però l'infant Carles i els seus seguidors es negaren a acceptar-la. Aquí començà la primera guerra carlina, que encapçalaren els més acèrrims defensors dels principis absolutistes i del poder de l'església sota el lema "Religió, Rei i Furs". Aquí s'aplegaven els abans esmentats apostòlics, però també bona part dels aixecats en anteriors revoltes, com foren, a casa nostra, la Regència d'Urgell i la Guerra dels Malcontents, de 1822 i 1827, respectivament. Tot i que el conveni de Bergara aturà la guerra en la resta de l'estat a l'agost de 1839, bona part del País Valencià i Catalunya encara donaren batalla un any més. El setembre de 1846 s'inicià la segona guerra carlina o guerra dels matiners. Durant els sis anys d'entreguerres els *trabucaires*, partides de carlins rebels, no havien abandonat les armes i aquesta segona guerra carlina era més aviat la continuació d'una guerra civil, agreujada i generalitzada entre les classes populars per mesures com les quintes, els aranzels o la desamortització que deixava molts llauradors sense terres comunals. Els carlins operaren conjuntament amb els republicans a l'Empordà i la rodalia de Barcelona i Tarragona. La guerra dels matiners acabà definitivament el 1849. Entre el 1872 i 1876 tingué lloc la tercera guerra carlina i començà amb la declaració de guerra del

pretendent Carles Maria dels Dolors Borbó des de Ginebra. Afectà novament el Principat de Catalunya i el País Valencià, a més del País Basc i d'una manera més feble Galícia, Lleó, Castella i Andalusia. La victòria del general alfonso Martínez Campos sobre els carlins de la Seu d'Urgell el 27 d'agost de 1875 posà fi a la guerra en Catalunya i va permetre reforçar l'exèrcit que intentava dominar els carlins bascos. Dos dies després de la batalla de Montejurra, el 19 de febrer de 1876, Fernando Primo de Rivera aconseguí entrar a Estella per assestar el que seria el cop de gràcia als carlins. Una setmana després Carles VII fugia a França.

Exactament cent anys després, el 1976, Montejurra tornaria a ser camp de batalla. Malgrat que el 1936 es posaren al costat de l'*alzamiento*, el 1940 els carlins passaren a ser oposició, ja que es consideraven traïts per Franco quan aquest els va imposar la inclusió en la Falange Espanola Tradicionalista (FET y de las JONS). A partir d'aquí, el carlisme es va separar definitivament en dues branques radicalment diferents. Una, d'extrema dreta, representada en algunes eleccions per Comunió Tradicionalista Carlista o Bloque Catalán al Principat. L'altra, que es renovà a partir de les teories polítiques d'en Carles Hug de Borbó, el seu pretendent, va substituir "Religió, Rei i Furs" per "Socialisme, Federalisme i Autogestió" i se situà en l'esquerra del panorama polític. Totes dues es trobaren el 1976 en l'aplec carlí de Montejurra. Els "progressistes", que hi acudien anualment, foren rebuts pels tradicionalistes, amb el seu pretendent Don Sixto al capdavant, a trets de metrallera. Segons testimonis presencials, els cossos de seguretat de l'estat es miraren l'atac dels feixistes sense actuar. L'enfrontament acabà amb la mort de dos dels partidaris d'en Carles Hug: Ricardo García Pellejero i Aniano Giménez Santos. El Partit Carlí assegura que els ultradretans tenien el suport de feixistes argentins i italians i estan finançats per la secretaria general del Movimiento, el ministre del qual era Adolfo Suárez, i pel Ministeri de l'Interior, que dirigia Manuel Fraga. Els detinguts per aquells fets foren posteriorment amnistiats. **A.M.**

RAFA GIL

Carles Vilar Llop. És membre de la secretaria general coordinada del Partit Carlista del País Valencià.

avantpassats no gaire llunyans que havien estat carlins. La joventut de Mir és gairebé anecdòtica. La mitjana d'edat dels carlistes, en general, és elevada.

Per situar-se en l'actualitat sociopolítica i atraure militants joves, el carlisme progressista beu d'aquelles lectures històriques que interpreten el moviment més enllà de les teories que el situen com una iniciativa promoguda per les classes més religioses, tradicionalistes i filoabsolutistes. El nou carlisme prefereix destil·lar de la historiografia carlista aquelles teories que defensen que els camperols s'alçaren amb el carlisme per defensar les terres comunals i els furs i que, entre els religiosos, no s'aixecà l'alt clergat, sinó la seua capa més popular.

El sentit de l'autogestió. Tot aquest procés fa que el lema "Déu, Pàtria i Rei" siga substituït pel de "Socialisme, Federalisme i Autogestió". Juli Gómez Bahillo, qui ha estat un dels principals impulsors de la reorganització del partit al Principat, interpreta aquests termes. Segons els carlins l'autogestió no s'ha de reduir a l'àmbit econòmic-empresarial, sinó que des del punt de vista territorial el poder local no pot quedar absorbit per un poder supralocal com tampoc un barri o una entitat local menor haurien de que-

Parma, va abandonar els carlistes l'any 1979

XAVIER GÓMEZ

XAVIER GÓMEZ

Sense rei. Malgrat continuar dient-se carlines, les diferents federacions d'aquest partit en el nostre territori ja no defensen la monarquia com l'únic model d'estat possible. Cal recordar que el seu pretendent, en Carles Hug de Borbó i Parma, els va deixar plantats el 1979 després dels fets de Montejurra de 1976 i de dues entrevistes amb l'actual monarca, Joan Carles I. Els que foren presents en el congrés on Carles Hug va anunciar la seua marxa recorden que les seues raons semblaven excuses poc convinents i la seua renúncia va deixar

Dalt, d'esquerra a dreta, Hèctor Mir i Juli Gómez, del Partit Carlí Català. Mir és un dels més joves en un partit amb una edat mitjana prou elevada.

dar al marge dels assumptes que els afecten directament.

En el camp laboral, explica Gómez Bahillo, caldria una autogestió en cada empresa o unitat de producció que representara la participació de tots els treballadors. A un nivell més ampli s'hauria de fer del Consell Econòmic i Social un òrgan consultiu però amb capacitat de vetar una decisió, competència que ara no té. Aquest, segons Gómez, és el camí contrari al que porta la Unió Europea (UE), "que s'ha creat perquè interessa un mercat més gran que comportarà una pèrdua de sobirania i un control major per part del món financer, la qual cosa vol dir que el món social europeu està venut".

Políticament, l'autogestió ha de trobar mecanismes perquè els ciutadans puguin fer arribar propostes als governs i cal adoptar un

Aquest 'carlisme-leninisme' començà amb 'La via carlista al socialismo autogestionario' de Carles Hug.

sistema electoral de llistes obertes. "Aquesta que tenim no és l'única forma de democràcia", afirma el carlí català. Aquesta és una idea present en tot bon carlista, que parteix de la base històrica de negar la legitimitat de l'actual rei i, a partir d'aquí, qüestiona tota la resta.

ARXIU

un buit que només molt de temps o la seva tornada poden reparar. Carles Hug és en realitat l'ideòleg d'aquesta monarquia socialista que actualment defensen els carlins. Aquesta espècie de carlisme-leninisme té el seu inici en el que és considerat el llibre roig del carlisme: *La via carlista al*

Els pares de Joan Fuster, amb el pretendent carlí Xavier I en el mes de novembre de 1951. El pare de l'assagista fou cap dels carlins de Sueca.

La vida en comú

Tzvetan Todorov

Todorov prova de comprendre per què l'ésser humà, àdhuc en la solitud, està fet de trobades amb els altres. La societat no és pas una maledicció, sinó una modalitat d'alliberament.

301 pàgs. 2.500 ptes.

Editorial 3 i 4
"L'hora del present", 1

Més enllà del llenguatge

Emanuele Severino

Pot oferir la tècnica el remei contra els danys que produeix? Es poden posar límits a la violència? Quin és el vincle entre l'ésser i el llenguatge? Temes fronterers, aspres i urgents, un punt amarg: aquí es plantegen sense reserves.

320 pàgs. 2.900 ptes.

Editorial 3 i 4
"L'hora del present", 2

L'Atlàntida

Jacint Verdaguer

L'Atlàntida és el cant al legendari continent dels atlants, del qual cal remarcar, a més del tractament de la mitologia, l'ús que Mossèn Cinto fa del llenguatge, sobretot en les descripcions de la natura.

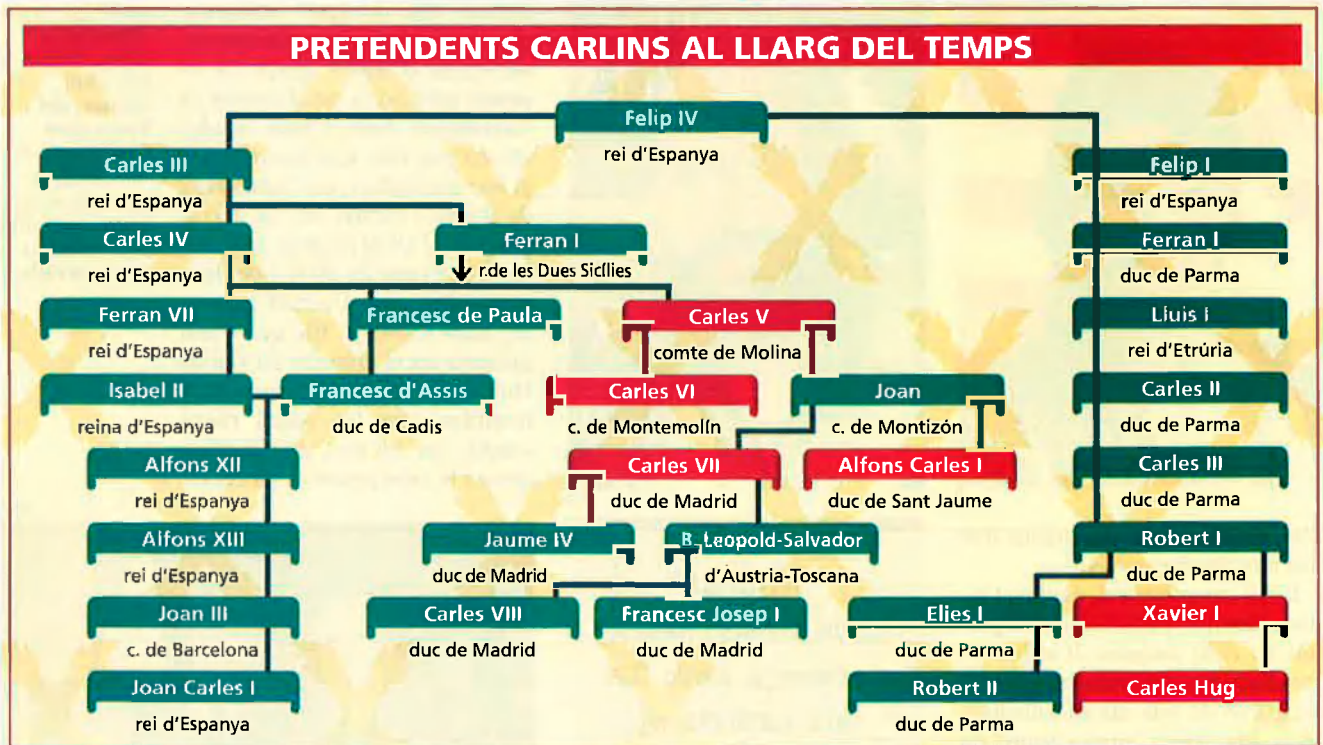
142 pàgs. 1.400 ptes.

Editorial 3 i 4
"Llibres clau", 14

'Socialisme, federalisme i autogestió' substitueixen

DAVID FERNÁNDEZ

Dalt, els pretendents carlins, en color vermell. Al costat, en verd, la línia dinàstica que acabà regnant a Espanya.

socialismo autogestionario, escrit per Carles Hug. El pretendent carlista va tornar en els anys 60 d'incògnit i, segons diuen, va treballar en les mines asturianes i va fer conferències en drassanes i en la factoria de Macosa a València.

Actualment en Carles Hug és professor en una universitat nord-americana. Ara per ara, els carlistes no consideren "necessària" la presència d'un rei al cap de l'estat. Carles Vilar, membre de la secretaria general coordinada del Partit Carlista del País Valencià, creu que "la qüestió no és el model, monarquia o república, sinó com s'aplica, i així hi pot haver tant una república totalitària o dictatorial com una monarquia socialista i democràtica". Xavier Ferrer, també membre de la secretaria coordinada dels carlins valencians, explica que el carlisme s'ha d'entendre com un pacte entre el poble i el monarca en el qual el segon es compromet a servir el primer.

Dubtes ideològics. En el 49è congrés del Partit Carlista, la majoria de ponències parlaran sobre federalisme. Una de les més

importantes serà, segons José Ángel Pérez, dels carlins d'Euskal Herria, la que presentarà el Partit Carlista del País Valencià sobre organització: es tracta d'aprofundir en el federalisme i, com ja es va aprovar en el darrer

RAFA GIL

congrés, aplicar aquest terme al mateix partit de forma que les diferents federacions només depenguen d'una coordinadora estatal en alguns aspectes molt concrets.

A banda d'això, Pérez Nieves creu que l'altra ponència principal serà la que se centra a explicar el socialisme. "La ponència —explica Pérez Nieves— planteja el problema que el socialisme, en el moment actual ha adquirit un sentit pejoratiu a nivell estatal. Es tracta, doncs, de continuar defensant-lo sense que la gent pense en el que ha passat a Espanya durant els darrers anys". Però Pérez Nieves també recorda que cal explicar novament el sistema d'autogestió "perquè l'únic lloc on s'ha dut a terme més o menys és Iugoslàvia i ja hem vist com ha acabat".

Amb aquesta nova càrrega de termes escindits i polisèmics, el Partit Carlista pretén "començar de zero" i "baixar a la realitat", segons Francisco Zamora, membre organitzador del congrés: "Hem de plantejar-nos qui som i on som per encarar el futur".

Àlex Milian

A la dreta, la seu del Partit Carlista del País Valencià a Vila-real. Tindrà un important paper en el Congrés de Pamplona.